

8. Ярошук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навч. посіб. / Лілія Григорівна Ярошук. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 304с.

Анотація

В статті висвітлено обґрунтування змісту медико-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи в системі їх професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Доведено, що підґрунтям змісту медико-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи є вимоги державних стандартів щодо підготовки фахівців відповідно суспільних потреб, передового педагогічного досвіду теорії і практики професійної освіти, зарубіжного досвіду підготовки фахівців, запитів вітчизняного та зарубіжного ринку праці, теоретичних положень компетентнісного, гуманістичного та особистісно орієнтованого підходів до організації педагогічного процесу.

Аннотация

В статье освещено обоснование содержания медико-валеологической компетентности будущих учителей начальной школы в системе их профессиональной подготовки в высших учебных заведениях. Доведено, что основанием медико-валеологической компетентности будущих учителей начальной школы являются требования государственных стандартов подготовки будущих специалистов соответственно общественных потребностей, передового педагогического опыта теории и практики профессионального обучения, зарубежного опыта профессиональной подготовки специалистов, запросов отечественного и зарубежного рынков труда, теоретических положений компетентностного, гуманистического и личностно ориентированного подходов к организации педагогического процесса.

Summary

Motivation of the contents physician-valeological competention future teachers of the grade school is illuminated in article in system of their training in high educational institutions. Arguments that base physician- valeological competention future teachers of the grade school are a requirements state standard preparation future specialist accordingly public need, leading pedagogical experience to theories and practical persons of the professional education, foreign experience of the training specialist, request domestic and foreign market of the labour, theoretical positions competention, humanistic and larval oriented approach to organizations of the pedagogical process.

Ключові слова: зміст медико-валеологічної компетентності, професійна підготовка, організація педагогічного процесу, компетентнісний підхід, гуманістичний підхід, особистісно орієнтований підхід, державний стандарт вищої освіти, галузевий стандарт вищої освіти, професіограма майбутнього учителя початкової школи.

Ключевые слова: содержание медико-валеологической компетентности, профессиональная подготовка, организация педагогического процесса, компетентностный подход, гуманистический подход, личностно ориентированный подход, государственный стандарт высшего образования, отраслевой стандарт высшего образования, профессиограмма будущего учителя начальной школы.

Key words: contents physician-valeological competention, training, organization of the pedagogical process, competention approach, humanistic approach, larval oriented approach, state standard of the higher education, branch standard of the higher education, program of the training future teacher of the grade school.

Подано до редакції 14.10.2011.

УДК 378+159.928.22+37.026

©2012

Голубова Г.В.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО РОБОТИ З ПЕДАГОГІЧНО ОБДАРОВАНИМИ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... *Постановка проблеми у загальному вигляді пов'язана з тим, що в умовах реформування вищої педагогічної освіти особливої актуальності набуває проблема підготовки вчителів з високим рівнем загальної і професійної культури, професіоналізму, здатних конструктивно і творчо підходити до вирішення складних завдань педагогічної діяльності; підвищуються вимоги до вчителя як особистості та професіонала, що передбачає якісно новий рівень сформованості його педагогічного мислення, ціннісних орієнтацій, творчого потенціалу та культури педагогічної взаємодії. Саме тому набуває особливої актуальності створення найсприятливіших умов для розвитку педагогічної обдарованості майбутнього вчителя.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... *, свідчить, що проблемам обдарованості та пошуку умов творчого розвитку особистості присвячені дослідження таких вчених: В.Андреєва, Л.Виготського, В.Дружиніна, В.Крутецького, І.Лернера, О.Лука, О.Матюшкина, О.Моткова, Т.Паніної, Я.Пономарьова, Л.Шульгіної та ін.*

Наше дослідження присвячено шляхам розвитку педагогічної обдарованості, зокрема інтегративному підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами. Педагогічна обдарованість особистості реалізується у процесі педагогічної творчості. В науковій літературі педагогічна творчість розглядається з точки зору

оптимізації навчально-виховного процесу (Ю.Бабанський, В.Кан-Калик, М.Поташник, Л.Рувинський), як цілісний процес професійної реалізації і самореалізації педагога (С.Сисоєва), як інтегративна якість особистості (З.Левчук, Л.Лузіна), як критерій якісного становлення особистості вчителя (Н.Кічук).

Формування цілей статті... Мета даної статті полягає у висвітленні педагогічних умов реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження почнемо з того, що умова – це те, що має деякий причинний вплив на певне явище. У тлумачному словнику української мови зазначається, що умова – це “необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь” [8, с. 632]. У філософському розумінні умови визначають зовнішні обставини, які детермінують виникнення певного явища, результату цілеспрямованої діяльності. Умова – поняття складне, що передбачає встановлення зв'язків між усіма складовими навчання; фактор, який є дискретною (перервною) одиницею. Саме сукупність таких одиниць і становить зміст поняття “умови”, що зумовлені педагогічною специфікою.

Термін “педагогічні” вказує на те, що означені обставини пов'язані з організацією навчально-виховного процесу, з тим зовнішнім середовищем, у якому відбувається пізнавальна і навчальна діяльність дітей, спрямована на формування в них певних знань, умінь і навичок тощо.

Отже, педагогічні умови – це особливості організації навчально-виховного процесу, що детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості, об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення. Таким чином, вважатимемо, що педагогічні умови реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами – це такі особливості організації навчально-виховного процесу, які забезпечують цілісність навчання та виховання майбутніх учителів, сприяють всебічному гармонійному розвитку особистості студентів та створюють сприятливі можливості для виявлення та розвитку їх педагогічної обдарованості.

Педагогічна обдарованість особистості реалізується у процесі педагогічної творчості. Спираючись на аналіз психолого-педагогічних досліджень, доходимо висновку, що освітньо-виховний простір вишу, який сприятиме розвитку педагогічної обдарованості студентів, має бути спрямованим на створення педагогічно орієнтованого творчого середовища. Таким чином, першою педагогічною умовою реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами визначимо створення у вищому навчальному закладі педагогічно орієнтованого творчого середовища.

Педагогічно орієнтоване творче середовище є відносно цілісною частиною реальної взаємодії педагогів, батьків, учнів, соціуму, що оптимізує позитивний розвиток кожного. Воно вибудовується на основі соціально-культурної парадигми освіти, в якій процес пізнання ставить кожного його учасника в позицію здобувача та носія кращого духовного досвіду людства, завдяки чому вони самі реалізуються як індивідуальності. Педагогічно орієнтоване творче середовище – це спільний творчий пошук шляхів зростання, в якому домінуючими є емоційна, етична, духовна сфери розвитку інтелекту. Його місія – допомогти сучасному студенту набути життєво необхідні знання і вміння: приймати рішення, застосовувати нові інформаційні технології, бути мобільним, адаптивним та здібним навчатися протягом життя.

Важливу роль у формуванні педагогічно орієнтованого творчого середовища відводиться викладачу. Саме він сприяє глибокому розумінню реалій життя, і як наслідок, переосмислення мети, функцій навчально-виховної роботи, ним керованої, в якій постають різні проблеми, потреби в інтересах, що вимагають морального, духовного регулювання. Таким чином набуває великого значення необхідність актуалізації творчого компонента поведінки викладача, його здатність розвинути в студентів уміння застосовувати знання з різних предметів при вирішенні конкретного творчого завдання, реалізації міжпредметних та внутрішньопредметних зв'язків (використання комплексних завдань, задач з міжпредметним змістом), здійснення особистісної взаємодії зі студентами. *Під час організації та здійснення навчального процесу викладач, з одного боку, організовує власну діяльність, що містить підготовку до навчального процесу й забезпечення його реалізації, а з іншого – діяльність студентів, тобто її характер, зміст, організаційні форми, методи, засоби і т. ін. [9].* Саме сполучення перелічених умов і поведінки викладача як організатора простору для творчої активності студента та реалізації інтегративного підходу до розвитку педагогічної обдарованості студентів здатне забезпечити бажаний результат з формування педагогічно орієнтованого творчого середовища вишу.

Система гуманітарно-особистісного підходу надихає викладача на створення такого освітнього процесу, в якому студент у самого життя навчається змінювати, удосконалювати умови цього життя, підвищуючи його якість, а не пристосовуючись до умов, що склалися. Педагогічно орієнтоване творче середовище передбачає позитивно-активне, добротворче, особистісно-значуще ставлення до діяльності, діалог у взаєминах, «не позиція «над», а позиція рівноправного, створення умов для творчого розвитку та саморозвитку особистості.

Педагогічно орієнтоване творче середовище сприяє розширенню уявлення людини про себе та ступінь її включення до соціуму; дає змогу змінити межі взаємозв'язку власної індивідуальності з оточенням; усуненням або послабленням захисних механізмів. Це сприяє підвищенню ступеня взаємодії у відносинах «індивідуальність – навколишній світ»; гуманізації відношень суб'єктів навчально-виховного процесу; розвитку самосвідомості –

когнітивної, поведінкової; зростанню творчого потенціалу; спрямуванню його в русло життєвої самотворчості; побудові стратегії адаптації; розвитку здатності до рефлексії й саморефлексії; формуванню стійкої мотивації саморозвитку; забезпеченню особистісних духовних потреб. Це таке оточення особистості, в якому гармонізується стан людини, розвиваються творчі здібності, зростають можливості виявлення цілеспрямованої творчої активності, збільшуються можливості включення до процесу творчої імпровізації з максимально можливою індивідуалізацією, саморозвитком і самотворчістю. Це таке середовище, яке сприяє забезпеченню самовираження та самореалізації майбутнього фахівця за рахунок забезпечення інтегративного підходу в організації професійно-педагогічної діяльності, а саме створення інтегрованих курсів чи окремих предметів на основі спільних для предметів понять, застосування форм і методів навчання, що спрямовані на об'єднання знань, формування цілісної картини світу.

Отже, педагогічно орієнтоване творче середовище спрямовано як на вдосконалення професійних якостей викладача, так і на виявлення педагогічних здібностей майбутніх учителів та розвиток їх педагогічної обдарованості. В даному середовищі відбувається творча співпраця та взаємовплив викладача вищої школи та педагогічно обдарованих студентів, реалізуючи інтегративний підхід до роботи з майбутніми фахівцями.

Окрім професійних знань, умінь і навичок, формування яких забезпечує освітньо-виховне середовище вишу, професійна підготовка охоплює і творчий розвиток педагога, формування у нього особистісної позиції, потягу до ініціативи, активності, самовдосконалення. Таким чином, другою педагогічною умовою інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами вважатимемо стимулювання позитивного ставлення студентів до педагогічної діяльності як особистісно значущої цінності.

Визначимо складові поняття сформульованої умови. Ставлення до когось або чогось – невід'ємний елемент людських взаємин. Відомий дослідник В.Власенко визначав ставлення як "тісно пов'язане з емоційними реакціями зіставлення суб'єктом вчинків, поведінки або особистості оцінюваного з прийнятою суб'єктом системою ціннісних орієнтацій і виведення на основі цього якісних характеристик з відповідною градацією між полюсами позитивного і негативного" [1, с. 12].

У свою чергу, позитивне ставлення – це виникнення «домінанти» (О.Ухтомський), що є функціонально-психологічною умовою налаштування на взаємодію з об'єктом оцінювання.

Цінність – це поняття, що фіксує позитивне значення будь-якого об'єкта чи явища.

Професійна педагогічна самореалізація, а отже і розвиток педагогічної обдарованості майбутніх фахівців неможливі без позитивного ставлення студентів до професійно-педагогічної діяльності. Аналіз наукових джерел свідчить, що успіх творчої (зокрема педагогічної) діяльності особистості у значній мірі визначається позитивним ставленням до професії, а здібності до певного виду діяльності мають обов'язково бути підкріплені бажанням застосовувати їх на практиці. Інтерес до професії та її опанування – це одні з найважливіших факторів успішного навчання студентів та майбутнього професійного самовдосконалення.

Важливим чинником здобуття професії є професійна зорієнтованість, яка формується у процесі фахової підготовки студентів під впливом різних психологічних чинників та містить загальний рівень освіченості, здатність і спроможність до роботи з іншими людьми, усвідомлення й аргументованість вибору конкретної спеціальності, загальноособистісну і професійну поінформованість, індивідуальну компетентність, загальноорганізаційні здібності та нахили, мотиваційно-ціннісні орієнтації. Отже, важливе значення у навчально-виховному процесі мають мотиваційна та емоційна складові, тобто ставлення студента до своєї майбутньої професійної діяльності. Тільки позитивне ставлення до обраного виду діяльності (в нашому дослідженні – педагогічної) забезпечить відповідні умови для стійкого інтересу до набуття професійних знань і для розвитку педагогічних здібностей і обдарованості майбутніх фахівців.

Як свідчать дослідження психологів, позитивне ставлення студентів до процесу навчання є результатом інтегративного впливу потреб та цілей, мотивів і стимулів, пізнавальних інтересів. Потреби й мотиви навчальної діяльності суттєво впливають на активність студентів, їх ставлення до навчання і, зрештою, на результати навчання. Водночас освітній процес в педагогічному вищому навчальному закладі сьогодні переважно спрямований на розвиток інтелекту студентів, на розширення їх теоретичних знань, в той час як особистісна мотиваційна сфера також потребує розвитку. А духовний світ студента, його ціннісні орієнтації, творчі здібності, інтереси і мотиви – це та першооснова, яка протягом всього його подальшого життя визначає інтелект, раціональне осмислення навколишньої дійсності, професійну спрямованість та самореалізацію.

Мотивація навчання залежить від цілого ряду факторів, специфічних для діяльності, до якої вона включена. По-перше, вона визначається самою системою навчання, освітнім закладом. По-друге, організацією навчального процесу. По-третє, психологічними особливостями суб'єкта (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності, самооцінка та ін.). По-четверте, суб'єктивними особливостями викладача. По-п'яте, специфікою навчального предмету.

Як свідчать дослідження авторів (О.Леонтьєв, Л.Божович та ін.), без позитивної мотивації неможливо досягти задовільних результатів у розвитку особистості під час навчання у вищій школі. В.Кутєєва визначає такі

позитивні мотиви пізнавальної діяльності: почуття обов'язку, усвідомлення значущості оволодіння професією, інтерес до навчання й окремих наук, відчуття задоволення від пізнання нового матеріалу, вирішення щоразу складніших завдань. На мотивацію студента також впливає зміст занять, методика викладання, особистість викладача, стосунки в студентському колективі, міжособистісні змагання й досягнуті результати [7].

У вищій школі виховання інтересу до обраної професії, позитивного ставлення до неї досягається шляхом формування у студентів правильного уявлення про суспільне значення та зміст роботи в майбутній галузі діяльності, особливості та закономірності її розвитку. Зазвичай це відбувається таким чином:

- у студента формується впевненість у своїй професійній придатності, а також свідоме розуміння необхідності оволодіння всіма дисциплінами, видами підготовки, передбаченими навчальним планом певного ВНЗ;
- виховання потреби слідкувати за всім прогресивним та інноваційним у діяльності провідних спеціалістів відповідної галузі (фаху);
- вміння спрямовувати результати самовиховання на користь фаховій роботі [10].

Складність та багатоаспектність проблеми професійного педагогічного інтересу зумовлює велику кількість підходів до визначення його природи та зв'язку з іншими внутрішніми психологічними процесами. Так структуру інтересів розглядають у взаємозв'язку з потребами (Г.Глезерман, А.Здравомислов, В.Лавриненко, Д.Носке, Д.Чесноков), визначають інтерес як внутрішню спонуку поведінки особистості - мотив (Л.Божович, М.Песько, Г.Щукіна), у взаємозв'язку з іншими рисами характеру, схильностями (М. Бушканець, В.Мясищев, І.Невський, А.Петровський, С.Рубінштейн, Б.Теплов), здібностями (В.Морозов).

Оскільки розвиток педагогічної обдарованості неможливо уявити за межами процесу творчої педагогічної діяльності, наступною педагогічною умовою реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами доцільно визначити залучення студентів до творчої професійно-педагогічно орієнтованої навчально-пізнавальної роботи.

Багато дослідників присвятили свої праці питанням творчості. Праці В.Біблера, І.Волкова, А.Виготського, О.Леонтьєва, О.Лук, В.Моляко, Я.Пономарьова, В.Чудновського, В.Юркевича дають можливість зрозуміти шляхи та умови розвитку творчих якостей педагога. Педагогічні умови розвитку творчої особистості через їх активну діяльність, дидактичні завдання, формування відповідального ставлення до учіння вивчали П.Гусак, Н.Гурець, О.Гузенко, В.Дроздова.

Узагальнюючи дослідження феномена творчості, визначимо творчість як цілеспрямовану діяльність, яка створює в контексті даної культури нові й соціально значущі матеріальні та духовно-моральні цінності. Саме через творчість здійснюється самореалізація людини.

Безумовно, однією з основних умов розвитку творчої особистості є взаємодія між зовнішніми та внутрішніми чинниками, між індивідуально-типологічними та віковими особливостями розвитку особистості й умовами, що створює суспільство.

Психологи (Д.Саймонтон, В.Дружинін, Н.Хазратова) вважають, що основними характеристиками спеціально організованого, сприятливого для розвитку креативності середовища є високий ступінь невизначеності, предметно-інформаційне збагачення, представленість креативних зразків (умови для наслідування творчої поведінки), соціальне підкріплення творчості, упровадження позитивних елементів творчої поведінки, відсутність декларування регламентованої поведінки, демократичність відносин тощо.

Ефективність професійної підготовки педагогічно обдарованих майбутніх учителів суттєво залежить від організаційних форм навчальної роботи, які дозволяють розвивати спеціальні здібності, формувати мотивацію (спрямованість) до педагогічної діяльності, стимулювати креативність мислення. Робота з обдарованими студентами вимагає належної змістової наповненості занять, зорієнтованої на новизну інформації та різноманітні види пошукової, аналітичної, розвивальної, творчої діяльності.

Формування творчої активності відбувається під впливом великої кількості факторів. Серед умов, що впливають на ефективність формування творчої активності майбутнього викладача визначено: наявність творчого потенціалу; наявність потреби у педагогічній діяльності; прагнення до творчості; мотиваційне забезпечення навчально-творчої діяльності; створення навчального творчо-розвиваючого середовища; єдність і спадкоємність репродуктивного і продуктивного, послідовність в організації навчального процесу, включаючи найвищий його етап - творчий пошук; наявність вмінь міжпредметного характеру творчих дій, що формуються у пізнавальній діяльності; особистісно орієнтованої спрямованості освітнього процесу [6].

Висновки... Таким чином, педагогічні умови реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами – це такі особливості організації навчально-виховного процесу, які забезпечують цілісність навчання та виховання майбутніх учителів, сприяють всебічному гармонійному розвитку особистості студентів та створюють сприятливі можливості для виявлення та розвитку їх педагогічної обдарованості.

Було визначено наступні педагогічні умови реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами в освітньо-виховному просторі вищого навчального закладу: створення у вищому навчальному закладі педагогічно орієнтованого творчого середовища; стимулювання позитивного ставлення

студентів до педагогічної діяльності як особистісно значущої цінності; залучення студентів до творчої професійно-педагогічно орієнтованої навчально-пізнавальної роботи.

Визначені педагогічні умови дозволяють забезпечити наступність та послідовність засвоєння професійних знань, умінь та навичок, а отже вивести навчально-виховний процес на якісно новий рівень; забезпечити всебічний розвиток особистості студента, підвищити спрямованість студентів на професійну педагогічну діяльність, а також виявити та розвивати педагогічну обдарованість майбутніх учителів.

Література

1. Власенко В.В. Вчителі – учні : психологія взаємних оцінних ставлень / В.В.Власенко. – К. : Освіта, 1995. – 154 с.
2. Грущенко Л.М. Формування професійно-орієнтованого ставлення до дисциплін психолого-педагогічного циклу у студентів економічного університету: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Людмила Миколаївна Грущенко. – К., 2007. – 243 с.
3. Даниленко Л.І. Формування та розвиток творчого потенціалу педколективу / Л.І.Даниленко // Рідна школа. – 1996. – № 10. – С.28-32.
4. Загвязинский В.И. Педагогическое творчество учителя / В.И.Загвязинский. – М. : Педагогика, 1987. – 159 с.
5. Казанцева І. Творча діяльність як засіб формування міцності знань / І.Казанцева // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С.26-28.
6. Клімов О.В. Формування творчої активності майбутніх викладачів практичного навчання при вивченні фахових дисциплін / О.В.Клімов // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Вип. 80. – 2010. – С.95-97.
7. Кутеева В.П. Личность и ее развитие в процессе обучения / В.П. Кутеева. – Саранск : Изд-во МГУ им. Н.П.Огарева, 1996. – 256 с.
8. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т. / Уклад.: В.В.Яременко, О.М.Сліпущко. – К.: Аконті, 1999. – Т. 2. – 910 с.
9. Приходченко К.І. Формування творчого освітньо-виховного середовища в загальноосвітніх закладах гуманітарного спрямування: [навчальний посібник] / К.І.Приходченко. – Донецьк : Каштан, 2007. – 158 с.
10. Фастовец И.В. Формирование профессионально-педагогической направленности личности учителя: автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогическая психология» / И.В.Фастовец. – М., 1991. – 20с.

Анотація

У статті розглядаються педагогічні умови реалізації інтегративного підходу до роботи з педагогічно обдарованими студентами в освітньо-виховному просторі вищого навчального закладу.

Аннотация

В статье рассматриваются педагогические условия реализации интегративного подхода к работе с педагогически одаренными студентами в образовательно-воспитательном пространстве вуза.

Summary

The article examines the pedagogical conditions of integrative approach to working with pedagogically gifted students in educational space of university.

Ключові слова: умова, педагогічна умова, педагогічно обдаровані студенти, професійна педагогічна діяльність.

Ключевые слова: условие, педагогическое условие, педагогически одаренные студенты, профессиональная педагогическая деятельность.

Key words: condition, pedagogical condition, pedagogically gifted students, professional teaching activities.

Подано до редакції 11.10.2011.

УДК 37. 322. 9

©2012

Гушко О.А.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Головним завданням освітньої політики України на сучасному етапі є забезпечення якості сучасної освіти на основі збереження її фундаментальності і відповідності актуальним та перспективним потребам особистості й держави. Вирішення цієї проблеми може бути знайденим шляхом аналізу сучасних і перспективних вимог до вищої освіти. Великого значення набуває вдосконалення змісту вищої освіти, трансформація навчального процесу відповідно до нових вимог сучасності та тенденцій науково-технічного прогресу.

Стратегічним напрямом реформування системи вищої освіти в Україні є пошук шляхів і засобів активізації навчального процесу, активне впровадження інформаційних технологій навчання з метою активізації навчального процесу. В умовах інформаційного суспільства виникає об'єктивна необхідність застосування нових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців. Сучасна вища школа повинна взяти на себе роль організатора і творця інформаційно-освітнього середовища, в якому здійснюватиметься підготовка студентів за існуючими у ньому напрямками і спеціальностями. Створене у ВНЗ інформаційно-освітнє середовище повинне бути згодом інтегроване в регіональний, а потім і глобальний інформаційно-освітній простір. При цьому необхідно спиратися